

з незрозумілих поки що для нас причин «домагання дитини» є пропозицією зустрічі, зробленою повнолітньою особою, у тому числі з використанням інформаційно-телекомунікаційних систем або технологій, особі, яка не досягла шістнадцятирічного віку, з метою вчинення стосовно неї будь-яких дій сексуального характеру або розпусних дій, у разі якщо після такої пропозиції було вчинено хоча б одну дію, спрямовану на те, щоб така зустріч відбулася (ч. 1 ст. 156¹ КК України).

Дуже недолугим виглядає намагання законодавця дати визначення не домаганням, а цій зустрічі. Згідно з приміткою 1 до ст. 156¹ КК України, *під зустріччю в цій статті слід розуміти, у тому числі, зустріч, проведення якої передбачає використання інформаційно-телекомунікаційних систем або технологій*. Думається, укладачі юридичних енциклопедій та тлумачних словників української мови після цього просто залишаться незатребуваними, таку роботу надалі варто доручати авторам цієї примітки. Більш того, санкція ст. 156¹ КК України передбачає обов'язкове додаткове покарання у вигляді позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю – практика застосування відсутня, поки що не зрозуміло, яких права і яких посад позбавляти.

3. Останнє, про «видовищність» кримінального закону. Тепер ми маємо ст. 301² «Проведення видовищного заходу сексуального характеру за участю неповнолітньої особи». В межах цієї доповіді акцентуємо увагу виключно на м'яко кажучи чужому для кримінального закону слові «видовищного». Згідно з приміткою до цієї статті, *«під видовищним заходом сексуального характеру у цій статті слід розуміти публічний показ у будь-якій формі продукції сексуального характеру або сценічні дії, метою яких є втілення сексуальних дій»*. Чому одразу просто не написати – ПУБЛІЧНИЙ?

На останок – що ж ми за люди, коли публічний показ дитячої порнографії називаємо видовищем? На хвилинку тільки уявіть «нову» статтю 338 КК України, в якій публічну наругу над державними символами замінити на «видовищна наруга».

Замість висновку. На жаль, Верховна Рада України продовжує продукувати дійсно потрібні зміни до КК України, проте їх зміст у науковців викликає відчуття безвиході, а як тоді бути слідчим, прокурорам та суддям?

В подальшому ці поставлені питання знайдуть свої відповідь у ґрунтовному дослідженні як мінімум на рівні наукової статті.

1. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо імплементації «Конвенції Ради Європи про захист дітей від сексуальної експлуатації та сексуального насильства (Ланцаротської конвенції)»: Закон України від 18 лютого 2021 року № 1256-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1256-20#n24> (дата звернення: 30.05.2021).

Наталія Верхоглядова

декан факультету
соціально-психологічної освіти та управління,
доктор економічних наук, професор,
академік Академії економічних наук України,
академік Міжнародної інженерної академії

Ольга Кубецька

доцент кафедри аналітичної
економіки та менеджменту,
кандидат економічних наук, доцент

*(Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ)*

НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПОЛІТИКИ ГЕНДЕРНОЇ РІВНОСТІ В УКРАЇНІ

Проблеми рівності жінок та чоловіків покликана вирішувати гендерна політика.

Гендерна політика – утвердження партнерства статей (гендерів) у визначенні і реалізації політичних цілей, завдань і методів їх досягнення в діяльності політичних структур — держави, політичних партій, суспільно-політичних об'єднань [1].

Можливість забезпечення рівності прав, можливостей жінок та чоловіків у різних сферах діяльності людини, визначається тим, наскільки питання гендерної рівності інтегровані в них. Останнє можливо забезпечити через формування належного гендерного законодавства.

Наведемо перелік окремих нормативно-правових актів України, які містять інформацію про гендерну політику (табл. 1).

Таблиця 1

**Законодавство України у сфері забезпечення політики гендерної рівності
(окремі нормативно-правові акти)**

Джерело	Посилання
1. Конституція України [1]	https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_207#Text
2. Указ Президента України від 25 квітня 2001 р. № 283/2001 «Про підвищення соціального статусу жінок в Україні»	https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/283/2001#Text
3. Закон України «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків» [2]	http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2866-15
4. Державна соціальна програма забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків на період до 2021 року [3]	https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/273-2018-%D0%BF

До нормативно-правових актів національного рівня, що регулюють відносини у сфері державної гендерної політики в Україні, належить, в першу чергу, Конституція України. Україна включила в неї після Спеціальної сесії Генеральної Асамблеї ООН “Жінки в 2000 році: рівність між чоловіками і жінками, розвиток і мир у ХХІ столітті” (червень 2000 року), принцип рівноправності жінок і чоловіків, відповідні норми якої слугували основою формування гендерного законодавства України.

Конституційно-правове регулювання рівних прав та можливостей жінок і чоловіків в Україні через внесення змін до Основного закону не завершилося, а активізувалося через конкретизацію відповідних норм у кодексах, законах, постановах, указах, розпорядженнях та інших правових актах національного рівня (табл. 1).

Проте, необхідно пам'ятати про те, що для забезпечення повноцінної гендерної рівності й нейтралізація дискримінації за ознакою статі, недостатнім є впровадження лише законодавчих заходів, адже потребують змін стереотипи суспільної свідомості та поведінки, які пов'язані з розумінням соціальної ролі жінки та її місця в житті суспільства, що актуалізує питання впровадження нових стандартів загального світогляду.

Нерівність виражається в неоднаковою доступності для різних груп і індивідів матеріальних благ, владних функцій, культурних цінностей, неоднаковою престижності соціальних статусів.

Тобто, вже перші кроки по шляху до ліквідації нерівності між чоловіком та жінкою є. Вони відчутні. Проте зупинятися на досягнутому не потрібно.

Викладене дає можливість запропонувати наступні напрями удосконалення та розвитку національного рівня нормативно-правової бази державної гендерної політики в Україні:

- прийняття достатньої кількості нормативно-правових актів центральних органів державної влади щодо державного забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків;

- приведення у відповідність вітчизняної нормативно-правової бази з питань гендерної політики з міжнародним законодавством з окресленого питання.

Крім того, необхідно здійснювати гендерно-правову експертизу вже наявних для за-

1 Конституція України закріплює принцип рівності із такими складовими: - рівність громадян перед законом; - рівність незалежно від раси, кольору шкіри, релігійних, політичних та інших переконань;

2 Закон розкриває зміст категорії “гендерна рівність”. Гендерна рівність – рівний правовий статус жінок і чоловіків та рівні можливості для його реалізації, що дозволяє особам обох статей брати рівну участь у всіх сферах життєдіяльності суспільства.

3 Прийнята з метою удосконалення механізму забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків у всіх сферах життя суспільства та впровадження європейських стандартів рівності постановою Кабінетом Міністрів України від 11 квітня 2018 р. № 273.

побігання колізій у праві, що є складовою правової експертизи. Правова експертиза є дослідженням, яке проводить експерт на підставі рішення або за дорученням уповноважених на те осіб або без такого, але через пряму вказівку нормативно-правового акта.

Правова експертиза заснована на застосуванні спеціальних знань з метою використання її результатів у юридичній діяльності та полягає в наданні певного документа у вигляді висновку цієї експертизи.

1. Гендерна політика.
URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%93%D0%B5%D0%BD%D0%B4%D0%B5%D1%80%D0%BD%D0%B0_%D0%BF%D0%BE%D0%BB%D1%96%D1%82%D0%B8%D0%BA%D0%B0
2. Конституція України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>
3. Задоєнко К.О. Законодавство Європейського Союзу у сфері забезпечення політики гендерної рівності: досвід для України. URL: http://www.investplan.com.ua/pdf/23_2019/26.pdf

Сергій Бабанін
доцент кафедри
кримінального права та криминології
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук, доцент

ЗАХИСТ ПРАВ ЖІНОК У КРИМІНАЛЬНОМУ ЗАКОНОДАВСТВІ УКРАЇНИ

Конституція України визначає, що не може бути привілеїв чи обмежень за ознаками раси, кольору шкіри, політичних, релігійних та інших переконань, статі, етнічного та соціального походження, майнового стану, місця проживання, за мовними або іншими ознаками (ст. 24) [1].

Наведена норма забезпечує рівність громадян перед законом незалежно від тих чи інших ознак, зокрема, незалежно і від статі людини.

Однією з форм діяння, передбаченого ст. 161 «Порушення рівноправності громадян залежно від їх расової, національної належності, релігійних переконань, інвалідності та за іншими ознаками» КК України, є пряме чи непряме обмеження прав або встановлення прямих чи непрямих привілеїв громадян за ознаками статі [2].

Аналіз інших положень кримінального законодавства України дозволяє стверджувати про відсутність системного підходу законодавця до криміналізації діянь, пов'язаних з обмеженнями прав громадян за ознаками статі.

При вирішенні цього питання слід визначити підстави їх криміналізації. Однією з таких підстав є поширеність діяння.

Одним з поширених порушень прав жінок в Україні є домашнє насильство. Щороку, за даними МВС України, від рук кривдників гине близько 600 українок [3].

КК України містить норму, яка передбачає кримінальну відповідальність за домашнє насильство, тобто за умисне систематичне вчинення фізичного, психологічного або економічного насильства щодо подружжя чи колишнього подружжя або іншої особи, з якою винний перебуває (перебував) у сімейних або близьких відносинах, що призводить до фізичних або психологічних страждань, розладів здоров'я, втрати працездатності, емоційної залежності або погіршення якості життя потерпілої особи [2].

Наступним порушенням прав жінок в Україні визнають знижений, порівняно з чоловіками, рівень заробітної плати. Жінки в Україні, за даними Державної служби статистики, заробляють у середньому на 28% менше, ніж чоловіки. За інформацією рекрутингових агентств, ця різниця ще вища [3].

У ст. 175 КК України передбачена відповідальність за безпідставну невиплату заробітної плати, стипендії, пенсії чи іншої установленої законом виплати громадянам більш як за один місяць, вчинену умисно керівником підприємства, установи або організації незалежно від форми власності чи громадянином – суб'єктом підприємницької діяльності [2]. Проте ця норма не передбачає відповідальності за безпідставне заниження розміру обов'язкових виплат. Пропонуємо включити це діяння до диспозиції ч. 1 ст. 175 КК України і, тим самим, усунути наявну прогалину кримінального законодавства.

До обмежень, що стосуються жінок, відносять і їх меншу представленість в органах